

Revista Revistelor

Convorbiri Literare (Maiu).—

D. A. Naum își tipărește cuvîntarea despre Vasile Alexandri ținută cu prilejul desvălirii statuei poetului de la Mircești. Tot alit de ditirambic și cu acelaș elan, vorbește d. I. Bianu despre Dicționarul d-lui S. Pușcariu, care este în viață, pe care i-o dorim lungă.

D. Teohari Antonescu începe un articol despre „Cule”, în care cercetează dacă ele „sînt sau nu naționale”, — și a cărui urmare o așteptăm spre a vorbi mai pe larg, (Am așteptat și urmarea articolului d-lui Mehedinți despre problema agrară, dar n'a mai apărut).—D. M. T. Djuvara vorbește despre problema pusă de Leduc: „creațiunea vieții”.—D. Dr. G. Proca tratează, cu competența-i cunoscută, „Alcoolismul la țară”, arătînd primejdia lui și indicînd oarecare măsuri, care ar putea înfrîna acest primejdios vițiu. Două poezii de d-na Ana Conta-Kernbach. Și mai multe „cronici”.

Luceafărul (15 Maiu, 1 Iunie).—

D. G. Bogdan-Duică recenzează cele „Trei romane de Duiliu Zamfirescu”, scoțînd în relief—poate un relief puțin cam exagerat—valoarea celor trei romane, fără ca să arate, cum trebuia, indiscutabila superioritate a primului („Viața la țară”) asupra celorlalte două. D. Murnu își urmează interesele sale schițe asupra „Monumentelor antice din Roma”; D-nii Ciura și Ciocirlan publică placute bucăți de proză;

D-ra Cuntan, d. Z. Birsan publică versuri; apoi dări de samă, cronici, etc. Admirabile ilustrații.

Arhiva, (Maiu, Iunie 1907).—Ambele fascicule cuprind numeroase articole, al căror conținut—juducînd după titluri—trebuie să fi extrem de interesant. Menționăm: Mijloacele de îndreptare ale slărilor țărănimii romine, articol încă neterminat, în care d. A. D. Xenopol atacă „chestia țărănească”, subiect ce pare de sigur prea meschin pentru d. A. D. Alanzsiu, care și intitulază una dintre contribuțiunile sale luare: „Chestia țărănească și d. A. D. Xenopol”. Pe aceste călduri caniculare, celitorul va prefera să acorde însă toată bine meritata sa atențiune noului colaborator dr. Leon Cozmovici, care în Rolul educativ al științelor naturale ventilează o sumă de idei vechi și nouă. După ce stăruie asupra importanței acelor discipline, profesorul universitar se întreabă cu litere cursive: nu se impune dar *ca lor să li se deie înălțătea în educația maselor?*—Ba da, de o mie de o i da; cări deși neovitalismul eruditului profesor nu este poate tocmai ultimul cuvînt al științei actuale; deși poate nici științele naturii și nici poezia religiunilor nu ar avea nimic de cîștigat dacă ar admite nomenclatura propusă de d. dr. Leon Cozmovici, care ne asigură că lui Dumnezeu îi este indiferent dacă i-am zice elec-

tron ori *energon*, totuși—gândiți-vă numai!—cît ar câștiga educația maselor dacă anumite locuțiuni populare care înroșesc acuma păreții căzărnilor și altor așazăminte publice, ar putea fi traduse în formula științifică!... De pildă: „Nașterea și *energonul*“... ori „Măica și *Electronul*“... Da, *suum cuique* să dam d lui dr. Leon Cozmovici și științelor *sale* naturale rolul educativ ce li se cuvine.—Ca literatura, versuri de Riria. Spre a putea însă gusta pe deplin poezia cuprinsă în „putregaiurile durerii“ ori „cei 6000 ce stăm pe perna“, etc. etc., celitorul va trebui să aștepte fascicula pe... Iulin, de oarece Direcția ne face cunoscut că a înlocuit în acest scop pe vechiul comentator printr'un altul „care este Român nu numai cu drepturile politice, ci și cu drepturile inimei și ale graiului.“

Convorbiri (Iunie).—Atragem încă odată atenția tuturor coproprietarilor și Mecenaților săi, că ilustrul critic tot nu pricepe că *a imita* nu este *a copia*, că *a imita* este *a crea*, conform însă cu realitatea; că eminentul critic torturează pe Brunetiére pentru a scoate din el ceea ce nimeni n'a negat că este în Brunetiére... Sfatuim pe acești coproprietari și Mecenați să recomande ilustrului critic articolele unuia dintre noi, „Probleme Literare“, pentru a vedea expusă pe larg teoria că arta nu copiază realitatea, că în artă totul e ceea ce pune artistul... dar că, încă odată! *materialul* de care se servește artistul, pentru a-și realiza concepția sa, trebuie să fie luat din realitate, *creația* sa să fie conformă cu realitatea, artistul să creeze o lume după chipul celei create de Dumnezeu,—autorul de năvele istorice să creeze un veac XVI după chipul veacului XVI așa cum Dumnezeu, în economia sa, a avut buna plăcere să-l creeze...

În rezumat: d. Dragomirescu are o mare însoșire de scriitori: el conden-

sează, încît mai puține cuvinte, cît mai mult fond: Niciodată o mai mare cantitate de... inocență n'a fost condensată în mai puține cuvinte.

P. S. D. Dragomirescu ne trimite să învățăm de la studenții și studentele D-sale... Mii de mii de bombe! Așu dar, d. Dragomirescu face și spirit!? Ați văzut vreodată un elefant pres-tidigitor stînd cu toate cele patru picioare ale sale pe o ghiulea? Ori, mai bine, imaginați-vă o vacă jucînd *pus des patineurs*...

Revista Generală a Invățămîntului. (Iunie, 1907 București).

Dr. B. Banu—O anchetă într'un Seminar—termină interesanta anchetă asupra ideilor ce le au viitorii preoți eșii din seminarul „Nifon“ cu privire la raporturile sociale dintre țărani și orașeni.

Apoi, acest No. cuprinde studii asupra metodei diferitelor obiecte din învățămîntul secundar, datorite d-lor R. Ionașcu, S. Popesca, Al. Bărcăcilă și d-nei Ad. Proca.

Săptămîna (Iunie).—Sub titlul de Toemelle agricole față de Principii, d. Panu a scris zece articole, în care a dovedit magistral că 1) *Neintervenționismul* statului între țărani și proprietari este un principiu care nu poate sta în picioare în fața criticii și 2) *Intervenționismul* este în tradiția noastră istorică, căci de aproape două sute de ani legile *interven* mereu în raporturile dintre țărani și proprietari.—D. Panu arată că atunci cînd nu e vorba de raporturile *dela individ la individ*, ci *dela clasă la clasă*, nu poate fi vorba de neamestecul statului. D. Panu arată cum în Rusia, primul-ministru a ajuns cu *intervenționismul* până acolo, încît a făcut un proiect de lege, prin care se hotărește că Statul va da bani țărănilor să cumpere pămînt, cînd ei nu vor avea bani de ajuns,—adică un început de *naționalizare* a solului; iar

În individualista și „neintervenționista“ Anglie, guvernul actual, spre a păstra clasa fermierilor, a făcut o lege de *expropriare* a proprietarilor mari!—Dar d. Panu—și aici stă importanța admirabilului său studiu—dovedește că *nicic* din ceea ce propune actualul guvern romînesc, nu e nou ca *principiu* și nici chiar ca *reformă*. Reformele lui C. Mavrocordat, *mai ales mărirea zilelor de lucru și fixarea eciciei* sînt un act de *intervenționism* în favoarea țaranului.—D. Carp, zice d. Panu, a citat pe... Dioclețian, ca pe singurul... intervenționist. Dacă știa istoria Romînilor, n'avea nevoie de... Dioclețian, căci, iată, de o dată *Regulamentul organic*: Impins de abuzurile colosale ce se făceau cu țaranul, *Regulamentul organic*, prin luminata influență a lui Kiselef, *intervine și hotărăște*: Cîtă pășune e dator proprietarul să dea țaranului și pentru cîte capete de vite; *Regulamentul* interzice pentru dreptul măsurare a pămîntului; *Regulamentul* hotărăște și *numărul orelor de muncă*, ceea ce pentru D-nii Filipescu și Carp este culmea aberației! Mai departe: La 1840, în vremea lui Alexandru Ghica, în Muntenia, *se hotărăsc și prețurile muncii agricole*; tot în vremea acestui Domn, din cauza lăcomiei proprietarilor și arendașilor, *se fixează maximul prețului* pe care un proprietar sau arendaș îl poate lua de la țaran pentru *imașul* închiriat... „Un mai flagrant amestec al statului în învoile libere dintre particulari se poate?“ se'ntreabă d. Panu. Tot pe acea vreme *se fixează cîte parale* va plăti un țaran proprietarului pentru pășunatul vitelor ce ar avea mai mult decît numărul legiuit; iar învoială „*liberă*“ nu e permisă de Stat decît pentru vitele care trec peste numărul de 12, căci un țaran care avea peste 12 vite, nu mai avea nevoie să fie protejat.—În programul guvernului actual

se spune că arendașul să nu aibă voie a sub-arenda cu *orice preț*, ci cu cel mult o treime mai mult decît plătește însuși; ei bine, la 1840 arendașul era obligat, prin lege, la anumite condițiuni, el nu era *liber* de a impune țăranilor orice preț pentru pășunatul vitelor, ci, odată cu arendarea moșiei, i se impunea și regulamenta anume lucruri. Deci proprietarul n'avea *libertate* să dispună cum vrea de moșia sa: i se impunea din oficiu ca, în contractele de arendă, să stabilească purtarea arendașilor cu țaranii.—Sub Mihailu Sturdza, un alt... atentat la „*libertatea*“ de a contracta: Se hotărăște ca muncile întîrziate, dacă nu se fac la un an, peste doi ani obligația să fie slinsă. — Acum pentru ce toate aceste multe legiuiri? Din cauza unor *abuzuri*, care trebuiau stîrpite! Cînd sînt *abuzuri*, cine să le stîrpească, dacă nu *Statul*? Și dacă sînt *abuzuri* azi, și conservatorii nu propun legi care să le stîrpească, sau propun legi care nu-s menite a le stîrpi — adică *neintervenționismul* d-lor Carp și Filipescu—apoi atunci este un scandal, „*căci, zice d. Panu, nu-i permis nici unui legiuitor, nici unui om de stat, ca să constate abuzuri și apoi să adauge: nu e treaba mea ca să le reprim*“—Legea dela 1864 face pe țărani liberi, dar imediat sînt transformați în clăcași prin legea locmelilor agricole dela 1866, care dă drept proprietarului *de a chema forța publică* pentru a sili pe țaran să se țină de contract; iar la 1872, proprietarul are drept a *chema dorobanțul pentru ca acesta să mîne pe țaran la muncă!* „Iată, zice d. Panu, cea mai odioasă intervenție a Statului făcută în favoarea proprietarului...“ Și d. Carp nu cunoaște decît pe Dioclețian, și d. Carp se ridică împotriva acestei *noutăți*: *intervenționismul*!... Cînd le convine „*intervenționismul*“, conservatorii nu sînt împotriva lui!—Așa dar, și *teoretic* și

ște și istoricește, intervenționismul este legitim,—este, mai mult, singurul lucru ce-l poate face un legiuitor, un om de stat, un guvern, când o clasă abuzează de alta.

În Critică și Critică, d. Panu se ridică împotriva acelor critici care fac din opera criticată un prilej de a-și arăta cunoștințele lor; cu alte cuvinte, d. Panu este încontra criticii impresioniste, așa cum o concepse și a făcui'o, justificând-o, de pildă un Anatole France. Apoi d-sa constată că după Gheera, nu mai avem critici adevărați și disecții literare de oarecare valoare, ci numai atacuri pămășe și personalități... Ar fi putut adăoga ceva mai mult: în loc de critică, avem sentințe în două-trei rânduri, motivate de relațiile personale ale „criticului“ cu cei „criticați“.—fără nici o motivare, probabil de cele mai multe ori fără măcar celierea operei „criticate“.—În Maghiarii în Europa, euzul Vaida îi sugerează d-lui Panu câteva considerații, între care și aceea că *rasa* explică mentalitatea curioasă și deosebită a Ungurilor.—În Judecata lui Solomon, d. Panu arată că acea judecăță este un procedeu nesigur, căci dacă femeea eare nu o „mamă“ *îubește* copilul, nici ea n'ar putea primi să fie lăiat în două, căci *îmbirea* poate fi puternică și fără de „vocea singelui“.—Această idee d. Panu o dezvoltă în alte două articole: legătura de sînge și legătura de creștere, în care susține ideea foarte adevărată că nu există *vocă singelui* (dă o mulțime de exemple) și că tot ceea ce se dă pe socoteala acestei „voci“ rezultă din contact, deprimdere, idei etc.

Această recenzie a luat proporții colosale: e vina d-lui Panu, care pune și *gîndește* atîtea probleme. Revistele cu zeci de colaboratori nu ne dau atîta de lucru ca *Săptămîna*, care are numai unul, pe d. Panu... Și pentru unii domni, acest pătrunzător coge-

tător, acest puternic dialectician, este numai un „umorist“! O, este de sigur și aceasta! Și cîți n'au simțit-o pe propria lor piele!... Umorel d-lui Panu este alcătuit din logică, spirit de observație și ironie. Acestea nu se găsesc pe toate drumurile!...

Economia Națională, (April 1907). — În *Industria Națională*, d. C. I. Băicoanu critică circulara Ministerului care invită stabilimentele industriale ce se bucură de avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale, să se conforme dispoziției de a avea $\frac{2}{3}$ dintre lucrătorii lor, cetățeni romini. Bună în principiu, autorul crede că această măsură nu poate fi executată decit cu prudență și consideră din cale afară insuficient termenul de o lună acordat de Ministerul industriei acelor stabilimente care nu s'au conformat până acum legii, în termenul legal de 5 ani.—Funcțiunea economică a porturilor, articol datorit d-lui Georges Blondel, are de scop a dovedi, printr'un studiu paralel, superioritatea economică a porturilor germane asupra celor franceze, superioritate care pare a se datorî faptului că aceste din urmă sînt situate în estuarele unor fluvii accesibile vaselor de tonaj mai mare, pe cînd în Franța a predominat multă vreme preferința pentru porturile naturale.—D. C. Filipescu continuă, cu partea demografică, a sa Monografie economică a comunei Armășești. Urmează Revista agricolă, Recenziuni, etc.

La Nouvelle Revue, (Iunie, 1907) Paul-Louis Hervieu, care a mai publicat în această revistă articole relative la dezvoltarea la care a ajuns azi reclama comercială, dă un interesant articol: „Umorel în publicitate“, în care adună un mare număr de exemple caracteristice pentru însemnătatea pe care a căpatat-o în țările civilizate reclama, și pentru sforțările ce se fac în serviciul acesteia.

În articolul „Farmecele Versailles-lul”, G. Deuaint descrie frumusețile acestei localități care a jucat un alt de mare rol în istoria Franței.—„Cetățeanca Maillard” este titlul unui lung studiu biografic pe care Martial Teueo îl face asupra cinstăreței care a ilustrat „Opera” din Paris la începutul secolului al XIX-a, Marie-Térese Daroux, cuprănumită Maillard: pe baza unor documente inedite, autorul scoate în lumină temperamentul de luptătoare al acestei femei care a avut un mare rol în Revoluția franceză. Maurice Pellisson, în articolul: „Un studiu recent asupra lui Molière”, face o recenzie critică a lucrării scriitorului-actor danez, Karl Mantzius, „Epoca lui Molière” („Molieretiden”). Sempul scriitorului danez este de a expune dezvoltarea teatrului francez în secolul al XVII-a și de a arăta ce a fost Molière ca director de trupă, ca regisor teatral, cu prator, actor tragic și comie, și creator al unui nou sistem de declamație. Aceasta din urmă este partea nouă pe care Mantzius o aduce, prin scrierea sa, ca contribuție la cunoașterea vieții marelui scriitor francez.—În articolul „O dogmă care dispare” autorul anonim care iscălește „Un flumin” aduce interesante observații cu prilejul hotărârii pe care a luat-o papa de a se revizui, „Vulgata” de către ordinul benedictinilor. *Dogma care dispare* prin aceasta este: infailibilitatea Bisericii creștine.

Mai cităm din numerele de pe Iunie: articolul lui Ernest Tissot: „*Jocurile animalelor*”, —lămuriri pe care le dă asupra locului nașterii lui Musset Armand Brette în articolul „Cu privire la A. de Musset”, și continuarea însemnatului studiu al lui Gilbert Stenger „*Regnul emigranților în 1814*”

Mercur de France (Iunie 1907).

În continuarea interesantei anchete în chestiunea religioasă: „dacă a-

sistăm la o evoluție ori la o disoluție a ideii și a sentimentului religios”, revista publică în numerele de pe această lună, alături cu răspunsurile unor personaje de mai mică însemnătate,—și răspunsurile unor bărbați cu o reputație europeană. Cităm dintre aceștia pe poetul-filosof Sully-Prudhomme care crede că „sentimentul religios fiind nesecabil ca, unul ce e o trebuință morală, transformarea lui nu va duce nici odată la o distrugere a ideii divinității”, pe Bjerson care crede că transformarea sentimentului religios va duce la dispariția religiilor și la confundarea lor într-o „adoratie comună pentru o putere eternă”; pe Lombroso care crede că religiile se adaptează și se vor adapta mereu, de și foarte pe încetul la cultura popoarelor; pe E. de Roberty și Gabriel Monod cari cred și într-o disoluție și într-o evoluție, adică disoluție a sectelor și evoluție a sentimentului religios; pe Urbain Gohier și pe I. Novicow care cred într-o viitoare „religie fără Dumnezeu”; și marele critic G. Brandes căruia i se pare că „asistăm la o disoluție parțială a ortodoxiilor europene”. De remarcat e de astă dată numărul relativ mare al celor ce cred într-o dispariție a sentimentului religios: din 45 de răspunsuri, 9 sînt în acest sens, și unele dintre ele foarte categorice: astfel Alfr. Naquet spune: „nu asistăm la o evoluție ci la o disoluție a sentimentului religios”, iar literatul Marcellus Emants din Hugu spune: „evoluția sentimentului religios îmi pare că constă într-o disoluție”. Nu lipsește nici acum răspunsuri, mai ales de ale clericilor, în care nu numai că nu se recunoaște măcar o evoluție, o slăbire, a sentimentului religios, dar chiar se susține că se observă o întărire a acestui sentiment; astfel abatele H. Brémond spune: „asistăm la o revenire, la o redescoperire a sen-

liamentului religios", iar un altul, abatele *Wetterle* spune vorbind de țara sa: „Germania catolică nu cunoaște nici disoluția nici evoluția a ideii religioase”. E locul dar să zicem: cite capete altele părerii. Dar ancheta încă nu e terminată.

Din numerele de pe Iunie mai remarcăm următoarele: un scurt studiu literar „I. K. Huysmans și misticismul naturalist” al lui Marcel Collière; interesantele date asupra pacifismului în antichitatea chineză dintr'un articol de A. David; și studiul lui Louis Dumour „Detractorii lui Jean-Jacques”.

La revue des idées. (15 Iunie).

Intr'un art. „Herbert Spencer după autobiografia sa”, *Ch. Duguet* analizează viața și personalitatea marelui filosof. Trăsătura esențială a caracterului său moral era nevoia de independență. Disprețul autorității politice, religioase, sociale, era o tradiție în familia Spencer. Non conformismul era o regulă pentru conduita lui ea și pentru obiceiurile inteligenței sale. Aversiunea sa pentru prejudecățile curente era irezistibilă. Incapabil de receptivitate pasivă, el cerea lecturilor, plăcerea contradicției și glindea prin antiteză cu opiniile altora. Activitatea lui Spencer a fost exclusiv cerebrală, pasiunea de a înțelege și preocuparea operei pe care vroia s'o construiască l'au absorbit cu totul. Calitățile lui afective erau mediocre. În lumea senzațiilor și a emoțiilor el nu vedea decit materialele edificiului său filosofic. Omenirea concretă îl interesa puțin. Afară de cîteva prietenii de elită, cu Georges Elliot, Huxley, Lübbock, el avea față de contemporanii săi o altitudine disprețuitoare. Erezile lui în materie de artă tradează o cultură insuficientă și un pedantism îngust în judecata operei de imaginație. Slăbiciunea nervoasă a făcut din el un hipochondriac, continua preocupat de

sănătatea sa, obsedat de teama surmenajului, inclinat către mizantropie și nelucrăzilor în utilitatea acțiunii.

În Spencer, nu omul, ci rugetătorul depășea media. El a avut în grad înalt independența spiritului, indiferență pentru gloria ușoară și nece-sele materiale și mai ales aceea loialitate intelectuală care l'a făcut în chip constant, să-și revadă și să-și modifice ideile. Cunoștințele lui științifice erau vaste, cele filosofice insuficiente și răpătate foarte tirziu. O grijă l'a chinuit totdeauna, cea a originalității. De aici, alitudinea lui neincrezătoare sau agresivă față de orice rugulare streină. Inaccessibil simțului istoric, orea cu tenacitate antichitatea și privea cu indiferență istoria contemporană, afară de cea a societăților anglo-saxone. Sistemul său filosofic are un caracter profund britanic, mai ales prin caracterul său practic.

Revue de métaphysique et de morale. (Mai 1907).

Intr'un articol „Logica și intuiția în matematici” *Emile Borel* susține necesitatea unei reforme pedagogice în modul de predare al matematicilor. Independent de utilitatea practică a unor cunoștinți pozitive, scopul esențial al învățămîntului matematicilor, din punct de vedere al formării spiritului, a fost dezvoltarea calităților logice. Acest scop trebuie să rămînă, dar nu trebuie să fie singurul: învățămîntul matematicilor trebuie să dezvolte și calitățile intuitive. În învățămîntul superior al matematicilor, logica trebuie amestecată cu intuiția. În cel elementar însă, acest amestec ar risca să aducă confuzii în unele spirite. E preferabil să se dezvolte calitățile logice ale spiritului în unele ramuri ale matematicilor și cele de intuiție în altele; cele logice la aritmetică și algebră, cele intuitive la geometrie. Pentru aceasta trebuie

reformat în mare parte, învățămîntul geometriei.

L. Weber în „Morală lui Epictet și nevoile prezente ale învățămîntului moral, arată că regulile moralei stoice n'au alt scop și nu tind la alt rezultat decît să substituie prin repetiție, reflexelor impulsive, reflexe de inhibiție și reacțiunilor emotive, reacțiuni intelectuale. Ele sînt un program de educație a reacțiunilor psihomotrice provocate de viața socială și pentru cine le îndeplinește, un pas către slăbirea deplină de sine.

J. Wilbois începe un studiu asupra „Cugetării catolice în Franța la începutul secolului al XX.”

Revue philosophique (Iunie, 1907).

Bernard Leroy în „Natura halucinațiilor” susține că nici intensitatea reprezentărilor, nici localizarea lor în spațiu, nici bogăția detaliilor imaginare nu sînt de ajuns pentru a caracteriza sau explica halucinațiile. Condiția primă a halucinațiilor e, după el, un mod particular de succesiune al grupurilor de imagini care în acest caz nu alină de voința subiectului ei de fenomenele lumii externe. Izvorul acestei condiții e exagerarea atenției automate și corporale cu diminuția celei voluntare. Halucinațiile implică o sinteză a reprezentărilor diferite de cea care caracterizează atenția normală.

În „Halucinațiile din punct de vedere psihologic” L. Dupuis combate teoria psihologică obișnuită a halucinațiilor, după care acestea sînt datorite hipertrofiei și transformării intrinsece a imaginilor și teoriei anatomice care le explică prin iritația internă a centrelor senzoriale.

După el, caracterul esențial al halucinațiilor e exteriorizarea spontană a reprezentărilor și aceasta e în relație intimă cu modificările atenției. Imaginile au un caracter ideal cînd

se deșteaptă într'un spirit atent, sînt exterioare într'unul neatenț. Ele nu ne apar ca percepții numai din cauza atenției, ea numai ne împiedică să fim halucinați. Cea ce constituie idealitatea imaginilor, nu-i bogăția lor, care nu-i totdeauna mai mică ca cea a percepțiilor, ci dependența lor simțită în raport cu voința. Halucinațiile rămîu în afară de sinteza personală. Pentru a putea explica din punct de vedere cerebral halucinațiile, trebuie să știm la ce varietăți diferite de activitate nervoasă corespunde execuția automată și execuția intenționată a aceleiași operații mentale și care e organizmul funcțional al asociației sistematice și acel al finalității psihice.

Revue Latine. (Martie, April).

Într'un articol asupra lui „Josué Carducci” Julien Tschirnke analizează temperamentul marelui poet și arată izvoarele inspirației sale. Carducci a fost, după el, poetul demnității italiene, aceasta a fost inspirația lui ca profesor, erudit, critic, jurnalist, senator, ca garibaldian sau mazzinian, ca poet satiric și ca poet epic. Preocupările poetice au fost la el totdeauna strîns legate de cele patriotice. Marea pasiune a vieții sale, alături de cea patriotică, a fost elasicismul antic și laic și ura contra romanizmului și catolicizmului, a manzonismului, cum îl numea el. Reprerzentant al elasicizmului național, opera lui dominată de un moralism stoic format din exaltare intelectuală, dispreț pentru umilitatea și resemnarea creștină, entuziasm și devotament pentru ideile mari ale omenirii, cult pentru viața independentă și energică. Inspirația lui a fost totdeauna anticlericală, liberală, democratică, dar în ultimile lui poezii amarăciunea și ura au făcut loc contemplării calme și milei. Poet superior, Carducci e lipsit de acel neprevăzut adînc al gîndirii care apare la Dante sau Shakespeare, la el elabora-

rea artistică e mai genială decît elementele din care s'a compus opera. Materia poeziei sale e simplă și primitivă, caracterul ei e profund italian și prea puțin universal; marea mișcare socială europeană, activitatea științifică a secolului au mișcat prea puțin pe Carducci. Natura a descris-o în chip solemn dar în linii prea sumare și monotone. Artă discipolilor săi, d' Annunzio și Pascoli e desigur mai rafinată. Poet puternic și dominator, Carducci va ocupa un loc de onoare între marii clasici, sublimi totdeauna, deveniți însă prea simpli și prea înguști pentru noi.

În Leibnitz l'Européen, Faguet analizează cartea lui Barusi: „Leibniz et l'organisation religieuse de la terre.” — Este vorba de un alt aspect al lui Leibniz de cît cel indeobște cunoscut. Leibniz a urmărit „reunirea” Europeanilor, pentru ca, reuniți, să ducă credința și cultura pe tot pămîntul. — Aceasta a urmărit-o mai întâi *materialmente*: S'a gîndit mai întâiu la Louis XIV, care să cucerească Egiptul, deci să pătrundă la „necredincioși”, apoi la Petru cel Mare, care să „reunească” Nordul și să pătrundă, în Orient, la „necredincioși”; apoi, deși protestant, s'a gîndit la Jesuiți; mai ales că „liberalismul” și „toleranța” lor îi plăceau de sigur, dar mai ales pentru că opera lor *misionară* era ceea ce-i trebuia. — Apoi a urmărit ideea sa *spiritualmente*: „Reunirea” protestanților cu catolicii. Leibniz, în scrisorile către Bossuet, argumentează că deosebicile între ramurile catolice (galicani, quietiști, janseniști, etc) nu-s mai mici, dacă nu-s mai mari chiar, ca între catolici și protestanți; atunci aceștia de ce să nu se reunească? Dar Bossuet e sceptic, față ce extrage Faguet din scrisorile lui Bossuet: Bossuet nu crede în „catolicismul” eventual al protestanților, pentru că *Temperamentul* protestant este nesupunerea la au-

toritate, este liberul examen, interpretarea personală; pe de altă parte, el, galican, se teme de „ultra-catolicismul” lui Leibniz, care merge prea departe cu unitarismul său; se mai îndoaie și de „catolicismul” lui Leibniz, căci acest catolicism e prea exagerat ca să nu fie voluntar, deci Bossuet presupune că Leibniz e catolic *pentru că vrea să fie.* — Și, cel care avea dreptate în fond, era Leibniz, zice Faguet. Ideea lui Leibniz, azi e pusă la ordinea zilei de Roosevelt. O fi un bluff american? Se poate! Dar ideea fiind bună, n'are a face forma vulgară (dacă e bluff) sub care ea e aruncată în lume...

Nuova Antologia (1 Iunie 1907). *Alessandro Lusig*, Condițiunile igienice în școlile noastre. Autorul a fost însărcinat de către comitetul congresului antituberculos, ținut în Milano în 1904, a face o anchetă asupra condițiunilor igienice din școlile primare din Italia; convins însă că observarea regulilor igienei are o tot atît de mare însemnătate și în școlile secundare, și-a estins cercetările și asupra acestora. Neputînd cerceta absolut toate școlile publice din Italia el și-a ales drept cîmp de observație cîteva provincii din Italia de Nord, altele din Italia centrală și altele din Italia de sud și insulară. Rezultatele la care l-au dus aceste cercetări sînt foarte triste. Majoritatea școlilor nu numai că nu contribuie la sporirea puterii de autoaparare a organismului și nici nu sînt un mijloc de însănătoșire, dar provoacă ele înșile slăbirea sănătății școlarilor. Cele mai multe localuri au fost construite pentru cu totul alte scopuri și sînt numai închiriate pentru școli; le lipsesc aerul, lumina, apa; multe sînt umede. Băncile pe care stau elevii, sînt în foarte multe cazuri niște adevărate instrumente de tortură. Asistența școlară (cantine, distribuiri de haine, colonii de vară) e foarte puțin dezvoltată, ex-

ceptind numai citeva centre mari: Milano, Torino, Bologna, Palermo, Roma, Padova. Educația fizică nu poate da bune rezultate, cele mai multe școli fiind lipsite de săli de gimnastică igienice. Supravegherea sanitară, cu toate că e prescrisă de lege, nu există în realitate de loc; elevi alinași de flisie ori bolnăvi de lupus, sînt invitați a urma cursurile, formind astfel focare de contagiune pentru camarazii lor. Programul de reforme p6 care-l propune autorul conține 7 puncte, din care 4 nu cer de cit aplicarea conștiincioasă a unor dispoziții prevăzute de mult în regulamentul sanitar, ceea ce însumă că și la frații noștri măsurile bune sînt numai pe hirtie; în tre alte măsuri nouă, autorul propune instituirea unui serviciu de medici scolastici, citind ca model Japonia, care posedă aslăzi mai mult de zece mii de asemenea medici.

Rivista d'Italia (Iunie 1907).
S. L. Roca, Dezvoltarea comerțului exterior al Germaniei. Autorul, consul italian, își propune să examineze care sînt procedurile urmate de Germania în cucerirea piețelor comerciale. Causa principală a succesului comerțului german, zice el, stă în armonia ce domnește între industriași și comercianți; căci cea mai mare parte a mărfurilor nu este exportată direct de fabricant ci trece prin minile exportatorilor și comisionarilor. Fabricantul, mai ales micul fabricant, nu ar putea să se ocupe singur cu găsirea piețelor de desfacere; n-ar avea pentru aceasta nici priceperea necesară, nici timp și nici capital, căci rolul principal în export îl au micii fabricanți, după cum rezultă din statistica industrială din 1895. Organizația exportării Germane e din cele mai complicate și începe toldeanna cu studiul îngrijit al țării către care se îndreaptă exportul. Șeful, sau unul din asociații firmei exportatoare, cunoaște din ex-

periență țara, îi cunoaște limba, obi-ceiurile, nevoile; posedă apoi numeroși impiegati, care cunosc limbi străine și mecanismul comerțului internațional; în acelaș timp dispune și de capital, ceea ce îi permite să a-corde credite. Astfel se explică repe-dea creștere a clientelei extraeuropene, căci deși în prezent clientela euro-peană e cu mult mai înseamnă (din 5 miliarde 840 milioane mărci, care reprezintă exportul total german, 4 miliarde și jum. absoarbe numai Eu-ropa) totuși pe cînd clientela euro-peană a crescut, dela 1898 la 1905 cu 16%, cea extraeuropeană a crescut cu 81%. În al doilea rînd a contribuit la această înflorire și organizarea trans-porturilor pe marile căi fluviale ca Elba și Rinul; pentru această organi-zare Germania n-a eruat nici o jertfă. Toate aceste progrese însă se dato-resc spiritului de inițiativă sistematică privată, nu oficială. Guvernul a înțeles perfect că rolul său în favorizarea ex-portului, consistă numai în publicarea răpede și conștiincioasă a tot ceea ce privește relațiile comerciale cu străi-nătatea. Și în această direcție, în ultimii ani, s-a făcut foarte mult. Spi-ritul de inițiativă privată, e format însă de temeinica preparație educa-livă pe care o dau școlile comerciale, răspîndite în toată Germania.

Deutsche Revue (Iuni

Profesorul *Pontus Fahlbeck*, membru al primei camere suedeze, lămurește, într'un articol, pentru ce Suedia n-a declarat războiu Norvegiei. Se știe că cu ocazia desfacerei Unirii acestor două țări, toată lumea se aștepta la un războiu între ele. De ce războiul n'a avut loc? Primul răspuns, zice au-torul, ar putea fi: Regele n-a voit. Răspunsul însă, sub această formă, n-ar fi complet, căci regele n-a voit fiindcă cea mai mare parte a opiniei publice n-o voia, și n-o voia, fiindcă un războiu între ambele țări n-ar fi

avut nici un scop. În adevăr, pentru ca războiul să fi avut un scop, ar fi trebuit să se urmărească sau răzbu-narea pentru o nedreptate suferită, sau restabilirea Unirii, sau cucerirea unei părți a Norvegiei. Războaie nu-mai pentru răzbu-nare nu se mai în-treprin: astăzi între popoare civilizate ei numai față de popoare sălbatice sau pe jumătate civilizate. Anglia a fost silită, în felul acesta, să poarte mai multe războaie și tot așa se în-timplă lucrul și între republicele A-mericeii centrale, dar în Europa, res-pectul vieții omenești și conștiința co-losalelor jertfe ce cere un războiu, au modificat opinia publică. Menținerea ori restabilirea unirii nu putea fi dorită decit dacă se admitea o complectă transformare în modul ei de a fi, căci, experiența făcută a arătat că unirea, așa cum există, nu era decit o cauză de continuă neplăcere pentru Suedia. Dorința de a cuceri o parte a Norve-giei, n-a lipsit, poate, multor suedezi, dar o examinare rece, a convins ma-joritatea poporului că aceasta ar fi o greșală. Mai întai ideea de a răpi prin forță, o fașie de țară de la poporul-frate, jignea sentimentele multora; a-poi o asemenea faptă ar fi făcut pen-tru totdeauna din Norvegia cel mai neîmpăcat dușman. Dușmânia Norve-giei, dată fiind vecinătatea Rusiei, ar fi însemnat pentru Suedia o mare pri-mejdie. Primejdia n-ar fi fost numai din partea statului rămas îndușmănit pe veci, dar și din partea celor a-nexați, căci, în timpurile de față, o anexare nu mai lasă o repede desnaționalizare.

Deutsche Rundschau (Iunie 1907). Cunoscutul filolog *Ernst Tappolet* se ocupă, într'un foarte interesant studiu, de **Limba copilului**. În timpurile mai nouă, zice el, interesul pentru studia-rea copilului, din toate punctele de vedere, a crescut foarte mult. Două oa-meni au contribuit la aceasta: Rou-

ssseau și Darwin. Pentru cel dintâi co-pilul reprezintă natura sănătoasă, nea-linsă, sfântă; pentru cel de al doilea, copilul este omul în evoluție. Intere-sul pentru copii, a făcut și pe filologi să se ocupe cu limbajul copilului. Trei perioade caracterizează evoluția limbajului copilului: perioada țipă-tului, a gănguritului și a vorbirii. Perioada întâia n'are importanță; este timpul despre care Rabelais, la po-vestea lui Gargantua, zice: Gargantua passa ce temps comme les petits en-fants du pays, c'est à savoir: à boire, manger et dormir, à manger, dormir et boire, à dormir, boire et manger. Țipatul copiilor are numai importanța de a fi o excelentă gimnastică a plă-măilor și a cordelor vocale. Vine a-poi gănguritul; ca și țipatul, este in-voluntar, și consistă numai din miș-cări de ale mușchilor. Sunetele produse: mai întâi sînt nearticulate și sînt de o varietate uimitoare: copilul pro-duce mult mai multe sunete de cît va-avea nevoie mai târziu; fie-care copil, în perioada gănguritului, este apt pen-tru orice limbă din lume. Cu vremea sunetele nearticulate devin articulate. În ce gir apar sunetele articulate? Fritz Schulze, crezuse odinioară că s'ar putea aplica dezvoltării sunete-lor, legea celei mai mici rezistențe, dar observațiile minuțioase făcute în urmă, ne arată că nu poate fi vorba de nici o lege. În această perioadă a-pare o particularitate: repeșirea sila-belor. Trei grupe se pot deosebi aici: 1) cuvinte formate spontaneu de co-pil, cărora adulții le-au dat un înțeles (papa, mama); 2) cuvinte luate din mediul înconjurător *wewe* (*wah*), *dodo* (*dors*, *dormir*), *fanfan* (*enfant*); 3) cu-vinte onomatopelice: *wauwau* (*eine-le*). Acest stadiu face tranziția la a treia perioadă, a vorbirii. Copilul în-vață cuvintele prin imitația sunetelor fără să le știe înțelesul; la început el nu pricepe de cît gesturile și mult

măi linciu asociază înțelesul cu sunetele. Cînd în sfîrșit, copilul a ajuns să vorbească, ceea ce e caracteristic, este tendința de a simplifica, puterea principiului analogiei. Astfel un copil francez, după ce fusese învățat să zică *vous dites* și nu *vous disez*, a început să zică *vous lites*. Altfel după analogia lui *droit, droite*, formează și la *roi*, un feminin *roita* ș. a. m.

Sozialistische Monats-Hefte. (Iunie 1907). *Eduard Bernstein*. Patriotism, Militarism și Social democrație. Cu ocazia unui discurs ținut în Reichstag de deputatul socialist *Noske*, o parte a presei socialiste germane a criticat cu violență un pasaj din acest discurs, în care se spunea că în caz de războiu din partea vre-unui vecin, Socialiștii ar fi gata să-și jertfească viața pentru apărarea patriei. *Bernstein*, luînd apărarea lui *Noske*, precizează care trebuie să fie atitudinea Socialdemocrației față de patriotism și militarism. Patriotismul, zice el, în statele moderne nu este un sentiment elementar cum, pe o altă treaptă de civilizație, era odată sentimentul de solidaritate a comunităților de aceeași origine; e drept că totdeauna la trupe de oameni—fie că erau mercenari ori soldați siliți la serviciul militar—s-a dezvoltat un sentiment de solidaritate, dar acel sentiment nu era decît spirit de corp, nu patriotism. Statele moderne n-au eșit în mod organic dintr-o creștere naturală a unei naționalități ei s-au format prin alte mijloace: cuceriri, cumpărări, însurători etc; vremuri îndelungate au posedat foarte puțin din unitatea unui organism format ei, cu înțel și numai sub influența unor factori economici, au căpătat o oarecare unitate. Ca urmare, în masa poporului, multă vreme nu s'a putut dezvolta sentimentul de stat-național, ei numai patriotism local și spirit de corp. Dar cu toate că statele naționale moderne nu

s-au format în mod organic, ele sînt totuși organele unui corp mai mare, ce se numește *menținerea civilizată*, care e prea înclin pentru a putea forma o unitate și care tocmai de aceea are nevoie de statele naționale ca de niște organe foarte importante. Din acest punct de vedere dar, socialismul poate și trebuie să fie național, fără a fi pentru aceasta în contradicție cu conștiința cosmopolită. Chiar cine cîntă: Ubi bene, ibi patria, recunoaște o patrie și, conform vorbei: niciun drept fără datorii, recunoaște și datorii către dînsa. Una din primele datorii însă față de o colectivitate, este lupta pentru nealinierea și neștirbirea ei. Prin urmare, atunci cînd prin militarism se înțelege educația poporului în sensul de a și să-și apere țara și a fi în stare, la nevoie, nu numai de a alunga dușmanul străin din țară ci și de a-l ține în afara de țară, socialdemocrația nu numai că nu poate avea nimic împotriva, dar trebuie încă să lupte pentru aceasta.

Contemporary Review. (Iunie, 1907. London).—*Dr. J. Ellis Barker*. Starea financiară a Rusiei—studiază politica financiară a acestui mare imperiu în legătură cu starea politică a Europei; „Evoluția politică a Europei atrîne poate mai puțin de tendințele expansioniste ale Germaniei decît de politica financiară a Rusiei”. Autorul socotește că greș se arei care propun ca remediu pentru actuala situație critică financiară a Rusiei: reducerea armatei. În adevăr, Rusia face cheltuieli enorme cu armata în timp de pace, dar să nu se uite că ea are cea mai întinsă suprafață și că are de vecine pe Germania și Japonia, cele mai ambițioase state expansioniste din lume. Rusia nu poate să-și micșoreze numărul armatei, fără să-și pue în primejdie existența ca stat; mai mult, ea are nevoie încă de noi cheltuieli pentru a-și îmbunătăți starea armatei.

V. Recenzii.

	Pag.
<i>Georg Brandes.</i> —„Anatole France“.—C. B.	493
<i>Ferdinand Bruneti�re.</i> —„Honoré de Balzac“.—O. B.	335
<i>Romulus Cioflec.</i> —„Doamne, ajută-ne“.—O. B.	154
<i>Anghel Constantinescu.</i> —„Monografia Sfintei Mitropolii a Dunărei de Jos“.—V. P.	156
<i>Parteniu Cozma.</i> —„Răscoala t�r�neasc� in România“.—G. K.	160
<i>N. Dunt�reanu.</i> —„Schite �i nuvele din via�a de port“.—I. S.	491
<i>I. Găvănescul.</i> —„Istoria Pedagogiei, vol. III“.—I. B.	341
<i>Const. Giurescu �i N. Dobrescu.</i> —„Documente �i registre privitoare la Constantin Br�ncoveanu“.—Drago�.	338
<i>Herz (Dinu Ramură).</i> —„Domni�a Ruxanda“.—G. I.	332
<i>Dr. Danil Ionescu �i Alexandru I. Danil.</i> —„Culegere de descintec�“.—G. P.	496
<i>C. Lacri�ianu.</i> —„Datele de sol �i climă ce trebuiesc cunoscute la noi spre folosul agriculturii“.—G. K.	497
<i>Alex. Lăpădatu.</i> —„O nouă publica�ie de documente slavo-romine cu privire la rela�iile T�rii-Rom�ne�ti �i Moldovei cu Ardealul in secolul XV �i XVI“.—V. P.	158
<i>M. Lermontov</i> —„Demonul“ traducere de I. R. Rădulescu —G. I.	330
<i>A. D. Livezeanu.</i> —„Chestiuni sociale, economice �i politice relative la săteni“.—G. K.	341
<i>Henri Massis.</i> —„Comment Emille Zola composait ses romans“.—M. C.	154
<i>D. Onciul.</i> —„Tradi�ia istorică in chestiunea originilor romine“.—L. T.	495
<i>A. Philippide.</i> —„Specialistul romin“.—Gramm.	152
„ „ „Rum�nische Etymologien. I. Lateinische Elemente“.—G. P.	337
<i>Ioan N. Roman.</i> —„Studiu asupra propriet�tei rurale din Dobrogea“.—G. K.	496
<i>D. Rouso.</i> —„Studii Bizantino-Romine“.—Drago�.	496
<i>M. Sadoveanu.</i> —„La noi, in Vișoara“.—G. I.	487
<i>Lazare Sainean.</i> —„La Création M�taphorique en fran�ais et en roman“.—G. P.	158
<i>Sylvia de P.</i> —„Calypso“.—M. C.	335
<i>D. �erbescu-Lopatari.</i> —„Proprietatea mo�neneasc� in indiviziune“.—G. K.	161
<i>Nicolae Titulescu.</i> —„Problema responsabilit�ii juridice a statului �i a comunelor cu privire la ultimele răscoale t�r�ne�ti“.—G. K.	161

IV

	Pag.
<i>Silviu Traian</i> — „Inimă și foc“.—M. C.	492
<i>Nuși Tulliu</i> .—„Poczii“.—M. C.	333
<i>Prof. Dr. Emilian Voitschi</i> .—„Prelegeri academice din Teologia morală ortodoxă“.—**	339
<i>N. Șt. Yacint</i> .—„Dora“.—M. C.	154
**.—„Răsplata Armatei“.—Cv.	341
— «Enciclopédie des Sciences mathématiques pures et appliquées».—D. P.	159

VI. Revista Revistelor.

Convorbiri Literare, Sămănătorul, Luceafărul, Revista Politică și Literară, Junimea Literară, Floarea Darurilor, Convorbiri, Arhiva, Revista generală a învățămîntului, Cultura Română, Școala, Economia Națională, Săptămîna, Revue des deux Mondes, La nouvelle Revue, Mercure de France, La Revue, La Revue des Idées, Revue Historique, Annales de Géographie, Revue de Métaphysique et de Morale, Revue Philosophique, Revue Latine, Nuova Antologia, Rivista d'Italia, Deutsche Rundschau, Deutsche Revue, Sozialistische Monats-Hefte, Contemporary Review, North American Review, Review of Reviews . 162, 342, 498.

VII. Mișcarea Intelectuală în străinătate 178, 354, 511

VIII. Bibliografie 356, 515

Pe lângă nevoia de hrană și pentru ridicarea nivelului întregului și alături de administrativ. Faptul că Rusia a avut în agricultură o aproape singură sursă al bogăției naționale. În Rusia au mai 14 la sută din locuitorii țării lucra în orașe, restul de 86 la sută sunt țărani. Ca sursă de putere financiară a Rusiei, trebuie să examinăm starea agriculturii și starea economică a țărănului. Nici în țară agricolă țărănul nu a sărăcit atât de mult ca în Rusia: din cauza sporului iute al populației, pământul cultivat de țaran a ajuns din ce în ce mai pulverizat, așa că el azi nu mai poate hrăni familiile care-l lucrează. Apoi, deși Rusia are cel mai fertil pământ din lume, din cauza primitivității exploatării, el răsplătește cel mai slab munca omului. Acruș de pământ, de pildă, produce în Germania 25,24 hanițe de grâu, pe când în Rusia, care are pământ mai bun, acruș produce numai 9,68 hanițe. Numărul vitelor de muncă a scăzut între 1870—1900 cu 36,8 la sută. După statistica lui C. Serov, în 1882 erau 26,9 la sută dintre agricultorii care nu aveau cai, iar între 1893—1896 numărul celor fără cai s-a urcat la 32 la sută. E evident că agricultura—aproape singurul izvor de bogăție în Rusia—decade. Astăzi marea majoritate a populației, în Rusia, suferă de foame permanentă deși cifra exportului cerealelor s'a împărțit dela 1866—1899. Mult timp Rusia și-a echilibrat budgetul cu împrumuturi; când ea a înțeles că acest sistem o duce la faliment, a încercat să-și micșoreze cheltueala cerută de armată. Pentru acest motiv Rusia a luat în 1898 inițiativa Conferinței dela Haga. Războiul cu Japonia a silit pe Rusia să-și mărească încă datoria publică. Nici odată ca acum Rusia nu poate fi mai sinceră sprijinitoare a păcii. Rusia tre-

bue să se razime numai pe izvoarele naționale de bogăție, iar aceste izvoare sînt prea slabe pentru nevoile statului. Aci stă situația critică a finanțelor Rusiei. Dările nu pot fi sporite fără ridicarea prosperității materiale a populației, ceea ce presupune: agricultura sistematică, cai ferate, drumuri, reforme... Dar acesă îmbunătățiri cer timp și sacrificii. În adevăr, greutățile pe care trece Rusia sînt enorme. Cu toate că Rusia a făcut eforturi mari să crească o industrie care să îndeplinească lipsurile agriculturii decăzute, ea trebuie să se convingă că scaparea ei nu stă decît în regenerarea agriculturii și această regenerare să se facă înainte ca Argentina și Canada să ajungă stăpînă pe piața cerealelor din Europa. Dacă Rusia nu ar putea scăpa din aceste încercături, în cel mai rău caz, înaintea consecințelor politice imense. Franța, în special, ar suferi un adevărat dezastru: ea ar pierde și industria ei paralelă. Armatele Franței ar fi lovite și nu ar putea întreține o flotă destul de mare spre a putea ținea în friu pe Germania. Slăbirea Franței ar ridica Germania la rangul de Putere conducătoare în Europa; ea ar ajunge stăpînă pe o parte din Austro-Ungaria, din Asia Mică și din Asia Centrală, și ar reduce la minimă importanța pe marele imperiu rusesc. De aceea numai în interesul propriu al Rusiei nu este ca criza ei financiară să se sfîrșască prin faliment.

North American Review. (Maiu, 1907, New-York). Dl. Charles A. Conant — Datoria națională în Cuba—îndreptățește intervenția Statelor-Unite în Cuba prin tratatul de la Madrid. Spațiul în urma războiului Americano-Spañiol și prin actul din 2 Martie 1901, prin care act „Guvernul din Cuba consimte ca Statele-Unite să-și exercite dreptul de intervenție în folosul păstrării independenței cubane...”

De altfel nu numai Americanii, dar chiar și Englezii, Germanii, Francezii și Spaniolii își dau seama că interesele lor ar fi mai bine protegute de autoritatea Statelor-Unite de cit de guvernul unei republici cubane. În Cuba chestiunea de rasă e numai incidentală. Între Albi și Negri e o numeroasă populație eșilă din amestec de rase, populație care formează clasa mijlocie. Viitorul acestor insule atarnă de o bună administrație. Izvoarele naturale de bogăție—zahar și tutun—ale țării pot fi sporite prin înmulțirea căilor ferate și prin o administrație rațională. Dar capitaliștii nu vor primi drum de fer până când Cuba nu va avea un guvern care să inspire un caracter de siguranță și permanență.

Statele-Unite sînt datoare să garanteze acest caracter guvernului cuban. Această intervenție a Statelor-Unite nu e incompatibilă cu „self-governmentul” Cubei. Actualul guvern provizoriu al Cubei are datoria să introducă în țară unele din reformele care au făcut din Egipt o țară prosperă și fericită sub autoritatea engleză. Intervenția americană a dat roade bune în Florida, Louisiana, Texas și California; ea va da desigur și în Cuba.

Review of Reviews (Mai, 1907. London).—*Caracter Sketch* din această lună e consacrat *Lordului Cromer: Regeneratorul Egiptului*. — *Dr. Stead* crede că istoria regenerării Egiptului întrece în interes romantic orice faptă mare din analele epocii de aur a Elisabetei.

